

שיעור שלו

מ"ע קעג. מל"ת שסב. שסד. שסג. שסה.

מצוה קעג היא שצונו למנות עלינו מלך יקבץ כל אומתנו וינהיגנו. והוא אמרו יתברך שום תשים עליך מלך. וכבר קדם לנו לשונם בספרי שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למנות עליהם מלך ולבנות להם בית הבחירה ולהכרית זרעו של עמלק. ולשון ספרי שום תשים עליך מלך שתהא אימתו מוטלת עליך. ושיאויים לבנו מהכבוד והגדולה והתהלה והמעלה עד התכלית האחרון שאין למעלה הימנה עד שתהיה מדרגתו אצלנו גדולה ממדרגת הנביא ומשאר הנביאים שיהיו בדורו ובבאור אמרו מלך קודם לנביא. כל זמן שיהיה מצות המלך צווי שלא יהיה סותר מצוה מן התורה הנה אנחנו חייבין לשמוע מצותו, ומי שיעבור על מצותו ולא ישמע אליו הנה ראוי ומותר למלך להרוג כמו שירצה כמו שאמרו ישראל על עצמן כל איש אשר ימרה את פיך וגו' וכל מורד במלכות יהיה דמו מותר למלך שהוקם על פי התורה. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בסנהדרין ובפ"א מכריתות וז' מסוטה. (שופטים ושוטרים, הלכות מלכים פ"א):

מצוה שסב הזהירנו שלא למנות עלינו מלך איש שלא יהיה מזרע ישראל אע"פ שיהיה גר צדק. והוא אמרו לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא מאחיק הוא. ולשון ספרי לא תוכל לתת עליך איש נכרי זו מצות לא תעשה. וכן שאר המנויין אינו מותר שנמנה עלינו בענין מהענינים לא מנוי תורה ולא מנוי מלכות איש שיהיה מקהל גרים עד שתהיה אמו מישראל, באמרו שום תשים עליך מלך מקרב אחיך תשים עליך, אמרו (קדושין ע"ו): כל משימות שאתה משים לא יהיו אלא מקרב אחיך. אמנם המלכות לבד כבר ידעת מספרי הנבואה שזכה בה דוד וכן זרעו אחריו עד סוף כל הדורות אין מלך למי שיאמין תורת משה אדון כל הנביאים אלא מזרע שלמה לבד וכל מי שהוא מזולת זה הזרע הנכבד לענין מלכות נכרי קרינא ביה כמו שכל זרע אחר בלתי זרע אהרן לענין עבודה זר קרינא ביה, וזה מבואר אין ספק בו. וכבר התבארו משפטי מצוה זו במקומות מיבמות וסוטה וסנהדרין. (שופטים, הלכות מלכים פ"א):

מצוה שסד הזהיר המלך מהרבות נשים. והוא אמרו לא ירבה לו נשים. וגבול זה שלא יוסיף על שמונה עשרה נשים בכתובה וקדושין. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בשני מסנהדרין. (שם, שם):

מצוה שסג הזהיר המלך מהרבות סוסים. והוא אמרו לא ירבה לו סוסים, וגדר זה שלא יהיה לו סוס רץ לפניו ואפילו סוס אחד לא יהיה אצלו אלא הבהמה שירכב עליה לבד או סוסים שישיםם באורות כדי שיהיו מוכנים למלחמה ירכבו הפרשים עליהם אבל לעצמו לא יהיה לו אלא בהמה אחת לבד. והתבארו משפטי מצוה זו בשני מסנהדרין. (שם, שם פ"ג):

מצוה שסה הזהיר המלך מהרבות ממון מיוחד לעצמו. והוא אמרו וכסף וזהב לא ירבה לו מאד. וגבול זה שלא יהיה מן הגודל אלא בשיעור מה שיהיה צריך למרכבתו ועבדים מיוחדים לו. אבל שיקבץ ממון לתועלת כל ישראל הרי זה מותר. וכבר באר האל יתעלה בכתוב טעם שלש מצות אלו, רוצה לומר לא ירבה לו נשים ולא ירבה לו סוסים וכסף וזהב לא ירבה לו ובעבור שנודע טעמם וסבתם הגיע בעבורם מהנטיה מהדת מה שכבר

התפרסם מספור שלמה המלך ע"ה עם גודל מדרגתו בידיעה
ובחכמה והיותו ידיד יה. אמרו ז"ל שיש בזה רמז והערה לאנשים
שהם ידעו טעמי המצות כלם יקרה להם הנטיה, אם זה השלם
בחכמה וגדול במעלה כבר דמה וחשב שאין הפעולה זאת בהכרח
סבה לעבירה ההיא מה יהיה שכל ההמון עם חולשת דעתם הנה
יחשבו בהם ויאמרו כלום היה אסור כך או צוה בכך אלא מפני כך
אני אהיה נזהר מהדבר שבעבורו צוה במצוה ההיא ולא אשים לב
עליה. ואז יהיה נפסד יושר הדת. ולכן הסתיר האל יתעלה טעמים
ואין מהם גם אחד שאין לו טעם ועלה וסבה, אבל רוב הטעמים
ההם היה מן הצורך להסתירם שלא ישיגם שכל ההמון ולא יבינום,
והם כלם כמו שהעיד הנביא פקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה'
ברה מאירת עינים. ומאת האל אשאל עזר לקיים המצווה בו מהם
ולהרחיק המוזהר מהם. (שופטים, הלכות מלכים פ"ג)

תמו מצות לא תעשה